

עת"א 65560/11/19 - שגיא שמלאשוילי (אסיר) בעצמו נגד שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

עת"א 65560-11-19 שמלאשוילי(אסיר) נ' שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר

בפני	כב' השופט אהרון משניות
העותר	שגיא שמלאשוילי (אסיר) בעצמו
נגד	
המשיב	שרות בתי הסוהר-מחלקת האסיר באמצעות עו"ד רועי קליפה ועו"ד מזל ליונס

פסק דין

א. כללי

עניינה של עתירה זו בטענת העותר כי המשיב שגה באופן חישוב תקופת מאסרו. לטענת העותר, המשיב טעה כאשר ניכה מתקופת מאסרו 52 ימים שבהם היה עצור, בעוד שהיה צריך לנכות מתקופת המאסר הכוללת שלו 61 ימים, דהיינו 9 ימים נוספים, מעבר לימי המעצר שכבר נוכו ע"י המשיב. לעומת זאת, המשיב טוען כי לא רק שלא נפלה שגיאה בחישוב תקופות המאסר, אלא שהחישוב שנעשה בא במידה ניכרת לקראת המשיב ומקל עמו בכל הנוגע לחשוב תקופות המאסר.

שאלת דרך חישוב תקופת המאסר של העותר לא באה בחלל ריק, אלא היא קשורה בטבורה לשאלה של מידת זכאותו של העותר לשחרור מנהלי. עניין השחרור המנהלי מוסדר בסימן 1ט לפקודת בתי הסוהר, והסעיף הראשון בסימן זה הוא סעיף 68א שהינו סעיף ההגדרות של הסימן. בהגדרת המושג "אסיר" לצורך סימן זה, קובע הסעיף האמור כהאי לישנא: **"אסיר שפוט לתקופת מאסר שאינה עולה על ארבע שנים"**.

במילים אחרות, תנאי סף לבחינת הזכאות לשחרור מנהלי הוא תקופת מאסר שאינה עולה על ארבע שנים. אלא שלטענת העותר, לפי חישוב המאסר שהוא מציע, הוא עומד בתנאי האמור, ותקופת מאסרו הכוללת אינה עולה על ארבע שנים. לעומת זאת, המשיב טוען כי תקופת מאסרו הכוללת של העותר היא 4 שנים ו-9 ימים, ולכן הוא אינו עומד בתנאי הסף הנדרש לעניין זה.

השאלה מתעוררת בעניינו של העותר, מפני שמאסרו הנוכחי של העותר כולל כמה תקופות מאסר שנגזרו עליו בגזרי דין שונים, שאותן הוא מרצה ברצף, והשאלה היא כיצד יש לחשב את תקופת המאסר הכוללת, ומה היחס הנכון בין גזרי הדין הללו.

בדיקה במערכת הממוחשבת, של ההליכים המשפטיים שהתנהלו בעניינו של העותר עובר למעצרו, מעלה כי בעברו של העותר שלל הליכים שונים ומגוונים, אשר חלק קטן מהם הוזכר בטיעוניה של רע"ן רישום וניהול של המשיב, במהלך הדיון האחרון שנערך בעתירה זו ביום 12.2.20. גם מבין אותם הליכים שהוזכרו, גזרי דין שבהם נקבע כי עונש המאסר שנגזר ירוצה במלואו בחופף למאסר אחר, אינם רלוונטיים לענייננו.

בסופו של דבר, בשונה מהדברים שכתב העותר בעתירה ובטיעון המשלים שהגיש, עסקינן לא רק בשני גזרי דין כטענת העותר, אלא בשלושה גזרי דין שנגזרו על העותר בשלושה הליכים שונים, שהתנהלו בבתי משפט שונים, שהינם רלוונטיים להכרעה במחלוקת שבין הצדדים, מפני שהם כלולים בתקופת המאסר הנוכחית שהעותר מרצה.

חישוב של תקופת המאסר הכוללת של העותר, מחייב אפוא בחינה קפדנית של היחס בין 3 תקופות מאסר שונות, שנגזרו על העותר בשלושת גזרי הדין הללו, בהינתן העובדה כי בשניים מגזרי הדין, נקבע כי עונשי המאסר ירוצו במצטבר לכל עונש אחר, ובניכוי ימי המעצר, בכל אחד מהתיקים.

להלן, אסקור תחילה את התשתית העובדתית, שאינה יכולה להיות שנויה במחלוקת, ביחס לאותם שלושה גזרי דין שציינתי. לאחר מכן אפרט בקצרה את החקיקה הרלוונטית, ולבסוף אקבע את דרך החישוב של תקופת המאסר הכוללת של העותר, כפי שנקבעה ע"י המחוקק, בהתאם למה שקבעו בתי המשפט בגזרי הדין השונים.

אציין כבר בפתח הדברים כי מבחינה כרונולוגית, ההליכים השונים אינם עוקבים זה אחר זה, אלא שלובים זה בזה. לכן, בסקירה של ההליכים לא אתייחס לכל הליך בנפרד, אלא אציין את נקודות הציון הבולטות לפי סדר כרונולוגי, גם אם הדבר כרוך בעירוב של ההליכים זה עם זה.

ב. גזרי הדין שכלולים במאסר הנוכחי של העותר

מבחינה כרונולוגית, גזר דין הראשון הרלוונטי לענייננו, אשר משום מה נעלם מטיעונו של העותר, הוא זה שנגזר על העותר בבית משפט השלום בחדרה ביום 26.4.17 בת"פ 40088-02-16 (להלן: תיק חדרה), אשר בו הושתו עליו בין היתר 3 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, לאחר שהעותר הורשע על פי הודאתו בעבירה של החזקת סכין.

על גזר דין זה הוגש ערעור לבית המשפט המחוזי בחיפה במסגרת עפ"ג 8655-06-17, אולם בדיון שנערך ביום 20.7.17, בעקבות הערות בית המשפט, העותר חזר בו מהערעור, ובית המשפט קבע כי יתייצב לתחילת ריצוי עבודות השירות ביום 5.11.17.

דא עקא, ימים אחדים קודם לכן, ביום 27.10.17, נעצר העותר בשל עבירות אלימות, ולמעשה ציר הזמן לחישוב תקופת המאסר הכוללת של העותר מתחיל במועד זה. בעקבות העבירות שבגינן נעצר, הוגש נגד העותר כתב אישום לבית משפט זה בת"פ 37375-11-17 (להלן: תיק באר שבע), ובהמשך נעצר העותר עד תום ההליכים.

כעבור ימים אחדים, במועד שבו היה אמור להתייצב לתחילת ביצוע עבודות השירות, ביום 5.11.17, נעצר העותר בשנית, והפעם בגין עבירות סמים, בת"פ 34986-11-17 שנדון בבית משפט השלום באשקלון (להלן: תיק אשקלון). מיותר לומר כי נוכח מעצרו של העותר, נבצר ממנו לבצע את עבודות השירות. עם זאת, החלטה על הפסקה מנהלית, בהתאם לסעיף 51ט(א)(5) לחוק העונשין, ניתנה רק ביום 27.12.17, למשך 92 יום (להלן: תקופת המאסר הראשונה), ולכן ממועד זה היה הנאשם אסיר בשל המאסר שהחל לרצות בתיק חדרה, בעקבות ההפסקה המנהלית

האמורה.

בכל אופן, העותר הורשע בתיק זה על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, וגזר הדין שניתן ביום 6.3.18 בבית המשפט השלום באשקלון, כלל בין היתר עונש מאסר בפועל שנוסח במילים הבאות: **"מאסר בפועל לתקופה של 14 חודשים... סך הכול ירצה מאסר בפועל בן 14 חודשים בניכוי ימי מעצרו, ובמצטבר לכל עונש אחר"** (להלן: תקופת המאסר השנייה).

לא למותר לציין בהקשר זה כי עונש המאסר בפועל בתיק אשקלון כולל גם הפעלה של 5 חודשי מאסר על תנאי שנגזרו על העותר בתיק חדרה שנזכר לעיל, אולם מאחר שבית המשפט קבע כי המאסר המותנה יופעל בחפיפה מלאה לעונש המאסר שנגזר על העותר בתיק זה, הפעלת המאסר המותנה אינה משפיעה על תקופת המאסר הכוללת.

כעבור 8 חודשים, ביום 7.11.18, הורשע העותר על פי הודאתו בעבירות שיוחסו לו בכתב אישום מתוקן, בתיק באר שבע שהתנהל כאמור בבית משפט זה, וגזר הדין שניתן באותו יום, כלל בין היתר עונש של מאסר בפועל שנוסח ע"י בית המשפט במילים הבאות: **"33 חודשים מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו בגין תיק זה ובמצטבר לכל עונש מאסר אחר אותו הוא מרצה כעת. למען הסר ספק הימים בהם היה הנאשם גם עצור וגם אסיר לא יבואו במניין ימי המעצר אותם יש לנכות"** (להלן: תקופת המאסר השלישית).

מבחינת הסטטוס של העותר במהלך התקופה שבה הוא נמצא במשמורת שב"ס, התוצאה של כל האמור לעיל היא כי העותר היה בסטטוס של **עציר** בתקופה שבין מעצרו הראשון בתיק באר שבע ביום 27.10.17, ועד יום 26.12.17, ואילו החל מיום 27.12.17 שבו החל העותר לרצות את עונש המאסר שנגזר עליו בתיק חדרה, הוא היה בסטטוס **אסיר**, תחילה בשל ריצוי העונש בתיק חדרה, לאחר מכן בשל ריצוי העונש בתיק אשקלון, ולבסוף בשל ריצוי העונש בתיק באר שבע, והכל כפי שיפורט להלן.

ג. חישוב תקופת המאסר

השאלה היא אפוא מהו היחס בין שלוש תקופות המאסר שפורטו לעיל, וכיצד יש לחשב את תקופת המאסר הכוללת. המחוקק קבע למעשה בחוק העונשין את אופן חישוב תקופת המאסר, ולהלן אביא כלשונם 3 סעיפים בסימן ב' לפרק ו' שעוסק בעונש המאסר. סעיף 43 קובע בין היתר כי **"מי שנידון למאסר תיחשב תקופת מאסרו מיום גזר הדין, אם לא הורה בית המשפט הוראה אחרת"**; סעיף 44 קובע כך: **"הטיל בית המשפט עונש מאסר, רשאי הוא לצוות שהעונש יתחיל מן התאריך שקבע"**; וסעיף 45(ב) קובע כיצד יש לנהוג באסיר שבמהלך מאסרו נגזר עליו עונש מאסר נוסף, וזו לשונו: **"מי שנידון למאסר ולפני שנשא כל ענשו חזר ונידון למאסר, ובית המשפט שדן אותו באחרונה לא הורה שישא את ענשי המאסר, כולם או מקצתם, בזה אחר זה, לא ישא אלא עונש מאסר אחד והוא של התקופה הארוכה ביותר"**.

בנסיבות שלפנינו, בתי המשפט קבעו קביעות שונות באשר לדרך ריצוי עונשי המאסר, והעיקרון המנחה הוא שעונשי המאסר ירוצו במצטבר לכל עונש אחר, כפי שנאמר במפורש גם בתיק אשקלון וגם בתיק באר שבע. על רקע כל האמור לעיל, אבחן את חישוב תקופת המאסר כסדרן.

תקופת המאסר הראשונה היא עונש המאסר של 92 יום, שנגזר על העותר בתיק חדרה, והעותר החל לרצותו ביום 27.12.17, לאחר שניתנה ההחלטה בדבר הפסקה מנהלית של עבודות השירות. תקופת מאסר זו הסתיימה ביום

עמוד 3

28.3.18.

תקופת המאסר השנייה היא העונש של 14 חודשי מאסר בפועל, שנגזרו על הנאשם בתיק אשקלון. ביחס לעונש זה, קבע בית המשפט במפורש כי הוא ירוצה "**בניכוי ימי מעצרו, ובמצטבר לכל עונש אחר**", לכן תחילת הריצוי של עונש זה היא לאחר תום ריצוי תקופת המאסר הראשונה, דהיינו ביום 29.3.18.

מעונש המאסר הכולל בתיק אשקלון, יש לנכות את ימי המעצר שהיו בתיק זה, דהיינו התקופה שמיום מעצרו של העותר בתיק זה - 5.11.17, ועד לפני תחילת ריצוי עונש המאסר בתיק חדרה, דהיינו עד יום 26.12.17, ומדובר ב-52 ימי מעצר.

בעניין זה ראוי לציין כי אף שעונש המאסר בתיק אשקלון מתחיל להימנות ביום 29.3.18, תקופת המעצר שיש לנכות מעונש מאסר זה מסתיימת ביום תחילת ריצוי עונש המאסר בתיק חדרה. זאת, מפני שבית המשפט קבע שעונש המאסר בתיק אשקלון יצטבר לכל עונש אחר, ולכן לא ניתן לחשבו בחפיפה כלשהי לתקופת המאסר הראשונה.

יוצא אפוא שכדי לחשב את תקופת המאסר השנייה שנגזרה בתיק אשקלון, יש למנות 14 חודשי מאסר מיום 29.3.18, ולהפחית מתקופה זו את 52 ימי המעצר בתיק זה. 14 חודשי המאסר מסתיימים ביום 28.5.19, ולאחר ניכוי 52 ימי המעצר, התוצאה היא שעונש המאסר הכולל בתיק אשקלון מסתיים ביום 7.5.19.

תקופת המאסר השלישית היא העונש של 33 חודשי מאסר בפועל שנגזרו על העותר בתיק באר שבע. ביחס לעונש זה קבע בית המשפט כי הוא ירוצה "**בניכוי ימי מעצרו בגין תיק זה ובמצטבר לכל עונש מאסר אחר אותו הוא מרצה כעת**", אולם בית המשפט הוסיף עוד כי "**למען הסר ספק הימים בהם היה הנאשם גם עצור וגם אסיר לא יבואו במניין ימי המעצר אותם יש לנכות**".

ימי המעצר שניתן לנכות בתיק זה הם הימים שבין יום מעצרו של העותר - 27.10.17, ועד יום תחילת ריצוי עונש המאסר בתיק חדרה - 27.12.17, ומדובר ב-62 ימים, כפי שציין העותר בטיעון הכתוב שהגיש לבית המשפט במהלך הדיון המשלים בעתירה זו, ביום 12.2.20. אלא שכאמור לעיל, העותר התעלם בחישוב שעשה מאותם 92 ימי מאסר שריצה בתיק חדרה, לאר שבוצעה הפקעה מנהלית, שבהתאם להחלטת בית המשפט בתיק אשקלון, יש לחשב את התקופה של 14 חודשי המאסר, במצטבר גם לעונש זה, על כל המשתמע מכך לעניין חישוב תקופת המאסר הכוללת, כמפורט לעיל.

יוצא אפוא שכדי לחשב את תקופת המאסר השלישית שנגזרה בתיק באר שבע, יש למנות 33 חודשי מאסר מיום 7.5.19, לאחר תום ריצוי תקופת המאסר השנייה, ולהפחית מתקופה זו את 62 ימי המעצר בתיק זה. לפי חשבון זה, תקופת המאסר הכוללת בתיק זה בלא ניכוי ימי המעצר אמורה להסתיים כעבור שנתיים ו-9 חודשים, היינו ביום 6.2.22, ולאחר הפחתת 62 ימי המעצר ממועד זה, התוצאה היא שעונש המאסר הכולל בתיק באר שבע אמור להסתיים ביום 6.12.21.

במילים אחרות, על פי דין, תקופת המאסר הרלוונטית לעניין סעיף 68א לפקודת בתי הסוהר, מתחילה ביום מעצרו הראשון של העותר - 27.10.17, ומסתיימת בתום תקופת ריצוי תקופת המאסר השלישית שנגזרה על העותר בתיק באר שבע - 6.12.21.

ד. סוף דבר

המסקנה העולה מכל האמור לעיל היא, שתקופת המאסר הכוללת שהינה תוצאה של חישוב מצטבר של שלוש תקופות המאסר שנגזרו על העותר, בתיק חדרה, בתיק אשקלון ובתיק באר שבע, בניכוי ימי המעצר, בהתאם למה שנקבע בגזרי הדין השונים, עולה על ארבע שנות מאסר.

לכן, העותר אינו עומד בתנאי הסף הנדרשים לצורך בחינת זכאותו לשחרור מנהלי, ולכן אין מנוס מדחיית העתירה.

עם זאת, אני מוצא לנכון להורות, כי נוכח העובדה ששיטת החישוב בפסק דין זה מביאה לתוצאה שמחמירה יותר עם העותר, על המשיב להמשיך לפעול בעניינו של העותר, בהתאם לתקופת המאסר הנוכחית כפי שנקבעה ברישומי המשיב עד כה, אשר מיטיבה יותר עם העותר.

המזכירות תעביר את פסק הדין ללא דיחוי לצדדים.

המשיב יודא העברת עותק מפסק הדין ללא דיחוי לידי העותר.

ניתן היום, כ"ג אייר תש"פ, 17 מאי 2020, בהעדר הצדדים.